

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยตามลักษณะของข้อมูล ซึ่งมี 3 ประการคือ

- ก. สภาพห้องสมุดส่วนที่มีข้อมูลเปรียบเทียบกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
- ข. สภาพห้องสมุดส่วนที่มีข้อมูลที่ไม่เปรียบเทียบกับมาตรฐาน เพราะข้อมูลนั้นไม่มีกำหนดไว้ในมาตรฐาน
- ค. องค์ประกอบในการดำเนินงานห้องสมุด

ก. สภาพห้องสมุดส่วนที่มีข้อมูลเปรียบเทียบกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมในโครงการพัฒนาโรงเรียนมัธยมในส่วนภูมิภาค 1 และ 2 ทั้งหมด 35 แห่ง มีสภาพดังต่อไปนี้

1. เนื้อที่ของห้องสมุด เนื้อที่ของห้องสมุดเมื่อเทียบเป็นห้องเรียนแล้วมีขนาดดังตารางที่ 1

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงเนื้อที่ของห้องสมุด

ขนาด (ห้องเรียน)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
1	7	20.00
1.5	1	2.86
2*	16	45.71
3**	4	11.43
มากกว่า 3** (\bar{x}) 2)**	7	20.00
รวม	35	100.00

- * ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ
- ** สูงกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ

ตารางที่ 1 จำนวนห้องสมุดโรงเรียนทั้ง 35 แห่ง มีห้องสมุดที่มีขนาด 1 ห้องเรียน 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00 ขนาด 1.5 ห้องเรียน 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 จึงมีห้องสมุดรวม 8 แห่ง หรือร้อยละ 22.86 ที่มีขนาดไม่ได้ตามมาตรฐานขั้นต่ำของกระทรวงศึกษาธิการ ห้องสมุดที่มีขนาด 2 ห้องเรียน 16 แห่ง หรือร้อยละ 45.71 ขนาด 3 ห้องเรียน 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43 และขนาดมากกว่า 3 ห้องเรียน จำนวน 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00 จึงมีห้องสมุดรวม 27 แห่ง หรือร้อยละ 77.14 ที่มีขนาดได้ตามมาตรฐานฯ เฉลี่ยแล้วห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีขนาด 2.26 ห้องเรียน ซึ่งค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้ตามมาตรฐานฯ

2. ครุภัณฑ์

ก) โต๊ะ - เก้าอี้ ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีโต๊ะ-เก้าอี้ คิดจำนวนเป็นที่นั่ง

ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโต๊ะ-เก้าอี้ ในห้องสมุด

จำนวนโต๊ะ-เก้าอี้ (ที่นั่ง)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
36**	1	2.86
51**	1	2.86
52**	1	2.86
54**	2	5.71
56**	3	8.57
58**	1	2.86
60**	4	11.43
65**	1	2.86
66**	1	2.86
68**	2	5.71
70**	1	2.86
72**	1	2.86
75**	1	2.86
76**	1	2.86
78**	1	2.86
80**	2	5.71
84**	1	2.86
94**	1	2.86
95**	1	2.86
96**	1	2.86
มากกว่า 100** ($\bar{X} = 84.31$)**	7	20.00
รวม	35	100.00

** สูงกว่ามาตรฐาน

ตารางที่ 2 จากตารางจะเห็นได้ว่าห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีโต๊ะ-เก้าอี้ จำนวนตั้งแต่ 36 ที่นั่งขึ้นไป ทุกแห่งมีจำนวนโต๊ะ-เก้าอี้ สูงกว่ามาตรฐานฯ ซึ่งกำหนดไว้เพียง 35 ที่นั่งเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่าห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีโต๊ะ-เก้าอี้ ได้มาตรฐาน ถึงร้อยละ 100.00 เมื่อเฉลี่ยแล้วห้องสมุดมีโต๊ะ-เก้าอี้ แห่งละ 84.31 ที่นั่ง สูงกว่า มาตรฐานถึง 49.31 ที่นั่ง

ข) ชั้นหนังสือ ชั้นหนังสือของห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีจำนวนคิดเป็นช่วง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนชั้นหนังสือ

จำนวนชั้นหนังสือ (ช่วง)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
2	1	2.86
3	1	2.86
4	1	2.86
5	3	8.57
6	1	2.86
8	1	2.86
9	4	11.43
10	1	2.86
11 **	1	2.86
12 **	4	11.43
13 **	2	5.71
14 **	3	8.57
15 **	5	14.29

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนชั้นหนังสือ (ต่อ)

จำนวนชั้นหนังสือ (ช่วง)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
20**	1	2.86
25**	1	2.86
27**	1	2.86
31**	1	2.86
32**	1	2.86
33**	1	2.86
34**	1	2.86
(\bar{X} = 13.94)**		
รวม	35	100.00

* ใ้คตามมาตรฐาน

** สูงกว่ามาตรฐาน

ตารางที่ 3 จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าห้องสมุดจำนวนถึง 12 แห่ง หรือ ร้อยละ 34.29 ที่ยังมีชั้นหนังสือไม่ใ้คตามมาตรฐาน บางแห่งมีเพียง 2 ช่วง ซึ่งนับว่าน้อยมาก มีห้องสมุด 23 แห่ง หรือร้อยละ 65.71 ที่มีชั้นหนังสือใ้คตามมาตรฐาน ในจำนวนนี้ 22 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 62.86 ที่มีชั้นหนังสือสูงกว่ามาตรฐาน คือ มีตั้งแต่ 11 ช่วง ถึง 34 ช่วง เฉลี่ยทั้ง 35 แห่ง มีชั้นหนังสือแห่งละ 13.94 ช่วง ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน 3.94 ช่วง

ค) ชั้นวารสารหรือนิตยสาร ชั้นวารสารหรือนิตยสารของห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีจำนวนตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนชั้นวารสารหรือนิตยสาร

จำนวนชั้นวารสารหรือนิตยสาร (ช่วง)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
0	1	2.86
1	10	28.57
2*	11	31.43
3**	7	20.00
4**	3	8.57
7**	1	2.86
9**	1	2.86
10**	1	2.86
$(\bar{x} = 2.54)**$		
รวม	35	100.00

* ใ้ตามมาตรฐาน ๓

** สูงกว่ามาตรฐาน ๓

ตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่าในจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มีห้องสมุด 1 แห่ง ที่ไม่มีชั้นวารสาร 10 แห่ง ที่มีชั้นวารสารเพียง 1 ช่วง จึงมีห้องสมุดรวม 11 แห่ง หรือร้อยละ 31.43 ที่มีจำนวนชั้นวารสารไม่ได้ตามมาตรฐานฯ มีห้องสมุดที่มีชั้นวารสารตั้งแต่ 2 ช่วง จนถึง 10 ช่วง จำนวน 24 แห่ง หรือร้อยละ 68.57 ซึ่งได้ตามมาตรฐานฯ เมื่อเฉลี่ยแล้วทั้ง 35 แห่ง มีชั้นวารสารแห่งละ 2.54 ช่วง สูงกว่ามาตรฐานฯ .54 ช่วง

ง) แผนป้ายนิทรรศการ ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีแผนป้ายนิทรรศการตั้ง

ตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแผ่นป้ายนิทรรศการ

จำนวนแผ่นป้ายนิทรรศการ (แผ่น)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
0	9	25.71
1°	11	31.43
2°°	11	31.43
3°°	4	14.43
(\bar{x} = 1.29) °°		
รวม	35	100.00

° ได้ตามมาตรฐาน

°° สูงกว่ามาตรฐาน

ตารางที่ 5 ในจำนวนห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีห้องสมุดที่ไม่มีแผ่นป้ายนิทรรศการถึง 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71 ห้องสมุด 11 แห่ง หรือร้อยละ 31.43 ที่มีแผ่นป้ายนิทรรศการ 1 แผ่น ซึ่งได้ตามมาตรฐาน ห้องสมุดอีก 11 แห่ง หรือร้อยละ 31.43 เช่นเดียวกันที่มีแผ่นป้ายนิทรรศการ 2 แผ่น และ 4 แห่ง หรือร้อยละ 14.43 ที่มี 3 แผ่น ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน เฉลี่ยแล้วมีแห่งละ 1.29 แผ่น ซึ่งสูงกว่ามาตรฐาน

จ) ตู้เก็บจุลสาร ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีจำนวนตู้จุลสารทั้งตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนตู้จุดสาร

จำนวนตู้จุดสาร (ตู้)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
0	7	20.00
1	16	45.71
2*	9	25.71
3**	2	5.71
5**	1	2.86
(\bar{x} = 1.29)**		
รวม	35	100.00

* ใ้ตามมาตรฐาน

** สูงกว่ามาตรฐาน

ตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่าห้องสมุด 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00 ที่ไม่มีตู้เก็บจุดสาร และอีก 6 แห่ง หรือร้อยละ 45.71 ที่มีตู้เก็บจุดสารเพียง 1 ตู้ รวมห้องสมุด 23 แห่ง หรือร้อยละ 65.71 ที่มีตู้เก็บจุดสารไม่ได้มาตรฐาน มีห้องสมุดที่มีตู้เก็บจุดสารใ้ตามมาตรฐานคือ มี 2 ตู้ จำนวน 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71 และมีสูงกว่ามาตรฐาน 3 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 8.57 เมื่อเฉลี่ยแล้วทั้ง 35 แห่ง มีตู้เก็บจุดสารแห่งละ 1.29 ตู้ ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐาน .71 ตู้

ง) ตู้บัตรรายการ ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีตู้เก็บบัตรรายการดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนตู้บัตรรายการ

ขนาด (ลิ้นชัก)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
0	5	14.29
8	2	5.71
9	1	2.86
12	1	2.86
24**	4	11.43
30**	15	42.86
36**	6	17.14
80**	1	2.86
$(\bar{x} = 25.11)**$		
รวม	35	100.00

** สูงกว่ามาตรฐาน

ตารางที่ 7 จากตารางจะเห็นได้ว่ามีห้องสมุดถึง 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 ที่ไม่มีตู้บัตรรายการรวมห้องสมุด 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71 ที่มีตู้บัตรรายการจำนวนยังไม่ได้มาตรฐาน มีห้องสมุดที่มีตู้บัตรรายการมากกว่ามาตรฐาน จำนวน 26 แห่ง หรือร้อยละ 74.29 เฉลี่ยแล้วมีแห่งละ 25.11 ลิ้นชัก ซึ่งมากกว่าที่มาตรฐาน กำหนดไว้ คือ 15 ลิ้นชัก

ข) ที่วางหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดมีที่วางหนังสือพิมพ์แห่งละ 1 ที่ จำนวน 32 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 91.43 ซึ่งได้ตามมาตรฐาน ส่วนอีก 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.57 ไม่มีที่วางหนังสือพิมพ์จึงไม่ได้ตามมาตรฐาน

ข) โต๊ะรับ-ส่งหนังสือ ห้องสมุดมีโต๊ะรับ-ส่งหนังสือ แห่งละ 1 ชุด ทั้ง 35 แห่ง หรือร้อยละ 100.00 ซึ่งได้ตามมาตรฐานฯ

ฅ) โต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ ห้องสมุดที่มีโต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ครบตามจำนวนคน ตามมาตรฐานมี 32 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 91.43 ส่วนห้องสมุดที่มีโต๊ะทำงานของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ไม่ครบตามจำนวนคนมี 3 แห่ง หรือร้อยละ 8.57

ฉ) ตู้เก็บโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดส่วนมากไม่มีโสตทัศนวัสดุ จึงไม่จำเป็นต้องมีตู้เก็บโสตทัศนวัสดุเลย จากการสำรวจพบว่า ห้องสมุด 30 แห่ง หรือร้อยละ 85.71 ที่ไม่มีตู้เก็บโสตทัศนวัสดุซึ่งยังไม่ได้ตามมาตรฐานฯ มีเพียง 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 เท่านั้น ที่มีตู้เก็บโสตทัศนวัสดุจำนวน 1 ตู้ ซึ่งได้ตามมาตรฐานฯ

ค) ที่เก็บแผนที่ ห้องสมุดส่วนมากไม่มีแผนที่ชนิดเป็นแผ่น ๆ ไว้บริการ จะมีก็แค่หนังสือแผนที่ซึ่งบรรณารักษ์อาจจะจัดไว้บนชั้นหนังสือทั่วไปหรือจัดไว้บนชั้นหนังสืออ้างอิงก็ได้ จึงไม่ต้องมีที่เก็บแผนที่ จากจำนวนห้องสมุดที่สำรวจ 35 แห่ง ปรากฏว่าห้องสมุด 32 แห่ง หรือร้อยละ 91.43 ไม่มีที่เก็บแผนที่ ซึ่งไม่ได้ตามมาตรฐานฯ มีเพียง 3 แห่ง หรือร้อยละ 8.57 เท่านั้น ที่มีที่เก็บแผนที่ได้ตามมาตรฐานฯ

ง) รถเข็นหนังสือ จากจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มี 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 ที่มีรถเข็นหนังสือจำนวน 1 คัน ตามมาตรฐานฯ ส่วนอีก 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14 ไม่มีรถเข็นหนังสือ จึงไม่ได้ตามมาตรฐานฯ

จ) เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย ห้องสมุด 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14 มีเครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทยแห่งละ 1 เครื่อง ซึ่งได้ตามมาตรฐานฯ อีก 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 ไม่มีจึงไม่ได้ตามมาตรฐานฯ

ช) เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ ในจำนวนห้องสมุดที่สำรวจ 35 แห่ง มีเพียง 6 แห่ง หรือร้อยละ 17.14 เท่านั้น ที่มีเครื่องพิมพ์ดีดตามมาตรฐานฯ อีก 29 แห่ง หรือร้อยละ 82.86 ไม่มีเครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษจึงไม่ได้ตามมาตรฐานฯ

3. อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ

ก) ภาพเคลื่อนไหวและอุปกรณ์ ห้องสมุดส่วนมากไม่มีภาพเคลื่อนไหวและอุปกรณ์ ในจำนวน 35 แห่ง มีเพียง 1 แห่งหรือร้อยละ 2.86 เท่านั้น ที่มีภาพเคลื่อนไหวและอุปกรณ์ ส่วนอีก 34 แห่ง หรือร้อยละ 97.14 ไม่มี

ข) แผ่นเสียงและอุปกรณ์ ห้องสมุดทั้งหมด 35 แห่ง มีเพียง 1 แห่ง หรือ ร้อยละ 2.86 เช่นเดียวกันที่มีแผ่นเสียงและอุปกรณ์ ส่วนอีก 34 แห่งหรือร้อยละ 97.14 ไม่มี

ค) แถบบันทึกเสียงและอุปกรณ์ ห้องสมุดทั้งหมด 35 แห่ง มีเพียง 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 ที่มีแถบบันทึกเสียงและอุปกรณ์ ส่วนอีก 34 แห่ง หรือร้อยละ 97.14 ไม่มี

4. วัสดุสิ่งพิมพ์

ก) หนังสือ ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีหนังสือคิดเฉลี่ยเป็นจำนวนเล่มต่อนักเรียน 1 คน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนหนังสือต่อนักเรียน 1 คน

จำนวนหนังสือต่อนักเรียน 1 คน (เล่ม)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
0.68	1	2.86
0.87	1	2.86
1.08	1	2.86
1.09	1	2.86
1.17	1	2.86
1.25	1	2.86
1.38	1	2.86

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนหนังสือต่อนักเรียน 1 คน (ต่อ)

จำนวนหนังสือต่อนักเรียน 1 คน (เล่ม)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
1.53	1	2.86
1.64	1	2.86
1.67	2	5.71
1.73	1	2.86
1.74	2	5.71
1.86	1	2.86
1.92	1	2.86
1.96	1	2.86
1.98	1	2.86
2.15	1	2.86
2.19	1	2.86
2.34	1	2.86
2.38	1	2.86
2.50	1	2.86
2.63	1	2.86
2.86	1	2.86
2.96	1	2.86
3.12	1	2.86
3.43	1	2.86
3.47	1	2.86
3.53	1	2.86

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนหนังสือต่อนักเรียน 1 คน (ต่อ)

จำนวนหนังสือต่อนักเรียน 1 คน (เล่ม)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
3.67	1	2.86
4.19	1	2.86
4.91	1	2.86
5.01	1	2.86
($X = 2.33$)		
รวม	35	100.00

• ได้ตามมาตรฐานฯ

ตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าในจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มีเพียง 1 แห่ง หรือ ร้อยละ 2.86 เท่านั้น ที่มีจำนวนหนังสือได้ตามมาตรฐานฯ ต่อนักเรียน 1 คน คือมี ประมาณ 5 เล่ม ส่วนอีก 34 แห่ง หรือร้อยละ 97.14 มีหนังสือเฉลี่ยต่อนักเรียน 1 คน ยังไม่ได้ตามมาตรฐานฯ เมื่อเฉลี่ยแล้วปรากฏว่าโรงเรียนทั้ง 35 แห่ง มีหนังสือเฉลี่ย ต่อนักเรียน 1 คน เพียง 2.33 เล่ม ซึ่งยังต่ำกว่ามาตรฐานฯ ถึง 2.67 เล่ม

ข) วารสาร ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีวารสารหรือนิตยสารสำหรับให้บริการแก่นักเรียนและครูมากพอสมควร ประเภทของวารสารแยกเป็น วารสารวิชาการ นิตยสารทั่วไป ดังตารางที่ 9, 10 และ 11

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนวารสารประเภทอภิปราย

จำนวนวารสารประเภทอภิปราย (ฉบับ)	จำนวนทองสมุด	ร้อยละ
1	1	2.86
4	1	2.86
8	4	11.43
9	1	2.86
10*	5	14.29
12**	5	14.29
14*	3	8.57
15**	2	5.71
16**	3	8.57
18**	2	5.71
19**	2	2.86
20**	1	2.86
22**	1	2.86
23**	1	2.86
25**	1	2.86
28**	1	2.86
30**	1	2.86
$(\bar{X} = 14.51)**$		
รวม	35	100.00

* ใ้ค่าตามมาตรฐาน

** สูงกว่ามาตรฐาน

ตารางที่ 9 จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าห้องสมุดที่มีวารสารประเภทอภิธรรม
จำนวน 10 ฉบับ ถึง 30 ฉบับ ซึ่งได้ตามมาตรฐานฯ และสูงกว่ามาตรฐานฯ มีจำนวน
28 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 80.00 ส่วนที่มีน้อยกว่า 10 ฉบับ และไม่ได้อตามมาตรฐานฯ
มีเพียง 7 แห่ง หรือร้อยละ 20 เท่านั้น เฉลี่ยแล้วห้องสมุดที่มีวารสารประเภทอภิธรรม
แห่งละ 14.51 ฉบับ ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานฯ 4.51 ฉบับ

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนวารสารวิชาการ

จำนวนวารสารวิชาการ (ฉบับ)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
4	5	14.29
6*	4	11.43
7**	2	5.71
8**	6	17.14
10**	5	14.29
12**	1	2.86
13**	1	2.86
15**	2	5.71
16**	1	2.86
20**	3	8.57
22**	1	2.86
28**	1	2.86
29**	1	2.86
36**	1	2.86
42**	1	2.86
(\bar{X} = 12.69)**		
รวม	35	100.00

- * ได้ตามมาตรฐานฯ
- ** สูงกว่ามาตรฐานฯ

ตารางที่ 10 ห้องสมุดที่มีวารสารวิชาการได้ตามมาตรฐานฯ คือจำนวน 6 ฉบับ มี 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43 และสูงกว่ามาตรฐานฯ คือมีจำนวน 7 ฉบับ ถึง 42 ฉบับ มี 26 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 74.29 จึงรวมห้องสมุดที่มีวารสารวิชาการได้และสูงกว่ามาตรฐานฯ จำนวน 30 แห่ง หรือร้อยละ 85.71 ส่วนห้องสมุดที่มีวารสารวิชาการไม่ได้มาตรฐานฯ คือน้อยกว่าแห่งละ 6 ฉบับ มีเพียง 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 เท่านั้น เฉลี่ยแล้วห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีวารสารวิชาการแห่งละ 12.69 ฉบับ ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานฯ ถึง 6.69 ฉบับ

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนนิตยสารทั่วไป

จำนวนนิตยสารทั่วไป (ฉบับ)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
3	3	8.57
4*	3	8.57
5**	2	5.71
6**	2	5.71
7**	1	2.86
8**	4	11.43
10**	5	14.29
12**	4	11.43
13**	1	2.86
15**	1	2.86
18**	2	5.71
20**	1	2.86
21**	1	2.86
23**	1	2.86
24**	1	2.86
25**	1	2.86
26**		
29**		
(\bar{x} = 11.77)**		
รวม	35	100.00

- * ได้ตามมาตรฐานฯ
- ** สูงกว่ามาตรฐานฯ

ตารางที่ 11 ห้องสมุดส่วนมากมีนิตยสารทั่วไปได้ตามมาตรฐานฯ กล่าวคือ มีห้องสมุด 3 แห่ง หรือร้อยละ 8.57 ที่มีนิตยสารทั่วไป 4 ฉบับ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรฐานฯ มีห้องสมุดอีก 29 แห่ง หรือร้อยละ 82.86 มีนิตยสารทั่วไปตั้งแต่ 5 ฉบับ ถึง 29 ฉบับ ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานฯ จึงรวมห้องสมุดถึง 32 แห่ง หรือร้อยละ 91.43 ที่มีนิตยสารทั่วไปได้ตามมาตรฐานฯ มีห้องสมุดเพียง 3 แห่ง หรือร้อยละ 8.57 เท่านั้น ที่มีนิตยสารทั่วไป 3 ฉบับ ซึ่งไม่ได้ตามมาตรฐานฯ เมื่อเฉลี่ยแล้วทั้ง 35 แห่ง มีนิตยสาร ทั่วไปแห่งละ 11.77 ฉบับ ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานฯ ถึง 7.77 ฉบับ

ค) หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่ให้ข้อมูลที่ทันสมัยที่สุด เมื่อได้สำรวจ แล้วพบว่าห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีหนังสือพิมพ์รายวันคงตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนหนังสือพิมพ์

จำนวนหนังสือพิมพ์ (ฉบับ)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
2*	2	5.71
3**	2	5.71
4**	8	22.86
5**	6	17.14
6**	5	14.29
7**	5	14.29
8**	4	11.43
9**	2	5.71
10**	1	2.86
(\bar{X} = 5.63)**		
รวม	35	100.00

* ได้ตามมาตรฐานฯ

** สูงกว่ามาตรฐานฯ

ตารางที่ 12 จากตารางที่ 12 เห็นได้อย่างชัดเจนว่าห้องสมุดทั้งหมดมีหนังสือพิมพ์รายวันได้ตามมาตรฐานฯ จากห้องสมุดจำนวน 35 แห่ง มี 2 แห่ง หรือร้อยละ 5.71 ที่มีหนังสือพิมพ์รายวัน 2 ฉบับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานฯ นอกจากนี้ อีก 33 แห่ง หรือร้อยละ 94.29 มีหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ 3 ฉบับ ถึง 10 ฉบับ ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานฯ ดังนั้นจึงพูดได้ว่าห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง หรือร้อยละ 100.00 มีหนังสือพิมพ์รายวันได้ตามมาตรฐานฯ เฉลี่ยแล้วห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์รายวันแห่งละ 5.63 ฉบับ ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานฯ 3.63 ฉบับ

5. บุคลากร

ก) ครูหรืออาจารย์ทำหน้าที่บรรณารักษ์ ครูหรืออาจารย์ทำหน้าที่บรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียนมีวุฒิต่าง ๆ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงวุฒิของบรรณารักษ์

วุฒิของบรรณารักษ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์**	2	5.71
ปริญญาโท	-	-
ปริญญาตรีและอนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์*	2	5.71
ปริญญาตรีวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์*	5	14.29
ปริญญาตรี	12	34.29
ป.กศ.สูง วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์	6	17.14
พ.ม. (สอบได้วิชาชุดบรรณารักษ์โดย อ.ศ.ร.)	1	2.86
ประกาศนียบัตรทางครูและไคว้ติบัตรวิชาห้องสมุดโรงเรียนจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย	7	20.00
รวม	35	100.00

*ได้ตามมาตรฐานฯ

**สูงกว่ามาตรฐานฯ

ตารางที่ 13 จากตารางจะเห็นว่าครูหรืออาจารย์ส่วนมากที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ มีคุณสมบัติไม่ได้ตามมาตรฐานฯ จากจำนวน 35 คน มีเพียง 2 คน หรือร้อยละ 5.71 ที่มีวุฒิปริญญาโท ซึ่งมีวุฒิตั้งสูงกว่าที่มาตรฐานฯ กำหนด อีก 2 คน หรือร้อยละ 5.71 มีวุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญาบรรณารักษศาสตร์ กับอีก 5 คน หรือร้อยละ 14.29 มีวุฒิปริญญาตรีวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งได้ตามที่มาตรฐานฯ กำหนดไว้ จึงรวมครูหรืออาจารย์ที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ที่มีคุณสมบัติได้ตามมาตรฐานฯ และสูงกว่ามาตรฐานรวม 9 คน หรือร้อยละ 25.71 ส่วนอีก 26 คน หรือ 74.29 มีคุณสมบัติไม่ได้ตามมาตรฐานฯ

ข) ครูทำหน้าที่ผู้ช่วยบรรณารักษ์ ในจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มีห้องสมุดที่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์ 27 แห่ง หรือร้อยละ 77.14 และไม่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์ 8 แห่ง หรือร้อยละ 22.86 ผู้ช่วยบรรณารักษ์ 27 แห่ง รวม 41 คน ห้องสมุดที่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์ 2 คน มี 6 แห่ง 3 คน มี 4 แห่ง และ 1 คน มี 17 แห่ง ผู้ช่วยบรรณารักษ์ทั้ง 41 คน มีวุฒิตั้งตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงวุฒิตั้งของผู้ช่วยบรรณารักษ์

วุฒิตั้งของผู้ช่วยบรรณารักษ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปริญญาโท	1	2.44
ปริญญาตรีวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์	1	2.44
ปริญญาตรีและวุฒิปริญญาตรีห้องสมุด	3	7.32
ปริญญาตรี	21	51.22
ป.กศ.สูง หรือ พ.ม. หรือ ป.ม.ช.	7	17.07
ม.6, มศ.3, มศ.6 หรือ ป.กศ.	8	19.51
รวม	41	100.00

• ได้ตามมาตรฐานฯ

ตารางที่ 11 ในจำนวนห้องสมุด 27 แห่ง ที่มีผู้ช่วยบรรณารักษารวม 41 คนนั้น มีวุฒิจบปริญญาโท แต่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.44 วุฒิปริญญาตรีวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์จำนวน 1 คน หรือร้อยละ 2.44 วุฒิปริญญาตรี และวุฒิปริญญาโทจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย 3 คน หรือร้อยละ 7.32 วุฒิปริญญาตรีแต่ไม่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์จำนวน 21 คน หรือร้อยละ 51.22 ส่วนที่เหลือมีวุฒิ ป.กศ.สูง หรือ พ.ม. หรือ ป.ม.ช. จำนวน 7 คน หรือร้อยละ 17.07 และที่จบเพียง ม.6, มศ.3, มศ.6 หรือ ป.กศ. รวม 8 คน หรือร้อยละ 19.51 เมื่อเทียบกับมาตรฐานแล้ว ผู้ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์มีเพียง 4 คน หรือร้อยละ 9.76 เท่านั้น ที่พูดได้ว่าไม่ได้ตามมาตรฐาน

ค) เจ้าหน้าที่ช่วยงานห้องสมุด ในจำนวนห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีเพียง 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 เท่านั้น ที่มีเจ้าหน้าที่ช่วยงานห้องสมุด อีก 30 แห่ง หรือร้อยละ 85.71 ไม่มีเจ้าหน้าที่ช่วยงานห้องสมุด ที่มีเจ้าหน้าที่ช่วยงานห้องสมุด 5 แห่ง 4 แห่ง มีแห่งละ 1 คน และ 1 แห่ง มี 2 คน ก็มีคุณวุฒิไม่ได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานฯ คือต้องมีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงพิมพ์ดีดได้ทั้งไทยและอังกฤษ ที่มีอยู่ 6 คนนั้น มีวุฒิ ม.ศ.3 จำนวน 2 คน ม.8 จำนวน 1 คน ป.กศ.คน จำนวน 2 คน และจบหลักสูตรโรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ (แผนกพิมพ์ดีด) จำนวน 1 คน เท่านั้น

ง) คนงานดูแลทำความสะอาดและช่วยงานตามคำสั่งของบรรณารักษ์ ห้องสมุดส่วนมากไม่มีคนงานดูแลทำความสะอาดประจำในห้องสมุด เพราะภารโรงส่วนมากต้องทำงานทั่ว ๆ ไป ตามคำสั่งของอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ ในจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มีเพียง 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 ที่มีคนงานดูแลทำความสะอาดและช่วยงานตามคำสั่งของบรรณารักษ์ ซึ่งได้ตามมาตรฐานฯ ส่วนอีก 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14 ไม่มีคนงานดังกล่าว จึงไม่ได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานฯ

ข. สภาพห้องสมุดส่วนที่ไม่มีรายการเปรียบเทียบกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา
ของกระทรวงศึกษาธิการ

1. อาคารสถานที่

ก) ที่ตั้งห้องสมุด ในจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มีที่ตั้งห้องสมุดเป็นอาคาร โดยเฉพาะจำนวน 6 แห่ง หรือร้อยละ 17.14 เป็นห้องโดยเฉพาะในอาคารเรียน 28 แห่ง หรือร้อยละ 80.00 และรวมกับห้องอื่น 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86

ข) ทำเลที่ตั้งห้องสมุด ห้องสมุดตั้งอยู่ในแหล่งศูนย์กลางของโรงเรียน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 อยู่ชั้นล่างของอาคารเรียน 30 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.71

ค) การถ่ายเทอากาศในห้องสมุด ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง ไม่มีห้องสมุดใดที่มีการถ่ายเทอากาศในห้องสมุดที่ดีมาก การถ่ายเทอากาศดีมี 30 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.71 และไม่คอยถ่ายเท 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29

ง) แสงสว่างในห้องสมุด ห้องสมุดที่มีแสงสว่างเพียงพอจำนวน 25 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 71.42 และไม่เพียงพอ 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.58

จ) เสียงรบกวนจากภายนอก ห้องสมุดที่อยู่ใกล้ทางรถยนต์หรือรถไฟ สนามกีฬา ห้องดนตรี โรงฝึกงาน ฯลฯ ที่มีเสียงรบกวนมากมี 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.57 มีเสียงรบกวนเล็กน้อย 32 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 91.43 ไม่มีห้องสมุดใดที่อยู่ในที่ที่สงบห่างไกลจากเสียงรบกวน

2. อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ

ก) ลูกโลก ห้องสมุดที่มีลูกโลกมีเพียง 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ไม่มีลูกโลก 30 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 85.71

ข) แผนที่ ห้องสมุด 28 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 80.00 ไม่มีแผนที่ มีเพียง 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00 เท่านั้นที่มีแผนที่

- ค) แผนภูมิ หอสมุดส่วนมากไม่มีแผนภูมิในจำนวน 35 แห่ง มีแผนภูมิเพียง 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.00 และอีก 28 แห่ง หรือร้อยละ 80.00 ไม่มีแผนภูมิ
- ง) ภาพนิ่ง หอสมุดเพียง 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 เท่านั้น ที่มีภาพนิ่ง ส่วนอีก 34 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 97.14 ไม่มีภาพนิ่ง
- จ) เครื่องฉายภาพยนตร์ หอสมุดทั้ง 35 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100.00 ไม่มีเครื่องฉายภาพยนตร์
- ฉ) วิทยุ หอสมุดทั้ง 35 แห่ง หรือร้อยละ 100.00 ไม่มีวิทยุ
- ช) โทรทัศน์ หอสมุดทั้ง 35 แห่ง หรือร้อยละ 100.00 ไม่มีโทรทัศน์

3. บุคลากร

นักเรียนช่วยงานหอสมุด หอสมุดจำเป็นต้องมีนักเรียนช่วยงานหอสมุดบ้างเพื่อแบ่งเบาภาระของบรรณารักษ์ หอสมุดทั้ง 35 แห่ง มีนักเรียนช่วยงาน ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนนักเรียนช่วยงานหอสมุด

จำนวนนักเรียนช่วยงานหอสมุด (คน)	จำนวนหอสมุด	ร้อยละ
0	4	11.43
2	1	2.86
3	3	8.57
4	2	5.71
5	8	22.86
6	2	5.71
7	2	5.71
9	1	2.86

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุด (ต่อ)

จำนวนนักเรียนช่วยงานห้องสมุด (คน)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
10	2	5.71
11	1	2.86
15	1	2.86
17	1	2.86
20	3	8.57
24	1	2.86
30	1	2.86
49	1	2.86
50	1	2.86
(\bar{x} = 10.57)		
รวม	35	100.00

ตารางที่ 15 ห้องสมุดส่วนมากคือ 31 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 88.57 มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด อีก 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43 ไม่มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุด ห้องสมุดที่มีนักเรียนช่วยงานมีนักเรียนตั้งแต่ 2 คน จนถึง 50 คน เฉลี่ยแล้วห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีนักเรียนช่วยงานแห่งละ 10.57 คน ห้องสมุดที่มีจำนวนนักเรียนช่วยงานมากกว่าค่าเฉลี่ย คือ 10.57 คน มีเพียง 10 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.57 ที่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย มีถึง 25 แห่ง หรือร้อยละ 71.43

4. งบประมาณ ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง มีงบประมาณที่แตกต่างกันมาก ถ้าจะคิดเป็นทศนิยม 2 ตำแหน่งอย่างละเอียด จะพบว่า ห้องสมุดที่ใช้งบประมาณสูงที่สุด 18.33 บาท

และต่ำสุด 2.16 บาท ซึ่งต่างกันถึง 16.17 บาท และไม่มีห้องสมุดที่ใดงบประมาณเท่ากันเลย เพื่อความสะดวกในการทำการางจึงจำเป็นต้องใช้วิธีพิเศษ เช่น 2.16 บาท เศษสตางค์ไม่ถึง .50 บาท จึงคิดเพียง 2 บาท 2.94 บาท เศษสตางค์เกิน .50 บาท จึงนับเป็น 3 บาท จึงคิดงบประมาณได้คร่าว ๆ ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงงบประมาณเฉลี่ยต่อนักเรียนหนึ่งคนต่อปี

งบประมาณเฉลี่ยต่อนักเรียน 1 คน ต่อปี (บาท)	จำนวนห้องสมุด	ร้อยละ
2	1	2.86
3	2	5.71
5	2	5.71
6	2	5.71
7	4	11.43
8	2	5.71
9	4	11.43
10	3	8.57
11	3	8.57
12	1	2.86
13	7	20.00
14	1	2.86
16	1	2.86
17	1	2.86
18	1	2.86
($\bar{x} = 9.74$)		
รวม	35	100.00

ตารางที่ 16 จากตารางได้ชี้ให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าห้องสมุดส่วนมากได้งบประมาณเฉลี่ยต่อนักเรียน 1 คน น้อยมาก เฉลี่ยแล้วนักเรียน 1 คน ได้งบประมาณเพียง 9.74 บาท มีห้องสมุดที่ได้รับงบประมาณน้อยกว่าค่าเฉลี่ยถึง 17 แห่ง หรือร้อยละ 48.57 และที่มากกว่าค่าเฉลี่ย 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 51.43

5. บริการ

ก) บริการให้อ่านและยืมหนังสือ ห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง หรือร้อยละ 100.00 มีบริการให้อ่านและยืมหนังสือ

ข) บริการตอบคำถามหรือตอบปัญหาต่าง ๆ ห้องสมุดส่วนมากมีบริการตอบคำถามหรือตอบปัญหาต่าง ๆ ในจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มี 31 แห่ง หรือร้อยละ 88.57 มีบริการตอบคำถามและปัญหาต่าง ๆ ส่วนอีกเพียง 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43 เท่านั้น ที่ไม่มี

ค) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า ห้องสมุดส่วนมากมีบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและการค้นคว้า มีห้องสมุด 32 แห่ง หรือร้อยละ 91.43 มีบริการนี้ ส่วนอีก 3 แห่ง หรือร้อยละ 8.57 ไม่มีบริการนี้

ง) บริการแนะแนวการอ่านเพื่อความรู้อและความบันเทิง ห้องสมุดส่วนมากมีบริการนี้ มีห้องสมุด 31 แห่ง หรือร้อยละ 88.57 มีบริการนี้ อีก 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43 ไม่มีบริการนี้

จ) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในจำนวนห้องสมุด 35 แห่ง มีห้องสมุดที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14 ไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 15 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 42.86

ฉ) การจัดหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของครูเพื่อประโยชน์ทางการสอน มีห้องสมุด 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 57.14 ที่จัดหนังสือและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตามความต้องการของครูเพื่อประโยชน์ทางการสอน อีก 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 ไม่มีบริการนี้

ข) การสอนวิชา หส.011 การใช้ห้องสมุด มีห้องสมุดจำนวน 22 แห่ง หรือร้อยละ 62.85 มีการสอนวิชา หส.011 การใช้ห้องสมุดเป็นวิชาเลือก อีก 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.15 ไม่เปิดสอนวิชานี้

ข) การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด มีห้องสมุดจำนวน 26 แห่ง หรือร้อยละ 74.29 ที่ปฐมนิเทศนักเรียนใหม่เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด อีก 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71 ไม่มีการปฐมนิเทศ

ค. องค์ประกอบในการดำเนินงานห้องสมุด

1. ผู้บริหารโรงเรียน

ก) ในจำนวนผู้บริหารโรงเรียน 35 แห่ง มีความเข้าใจในความสำคัญของห้องสมุดต่อการเรียนการสอนมาก 19 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 54.29 มีความเข้าใจปานกลาง 11 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 31.43 และมีความเข้าใจน้อย 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.28

ข) ผู้บริหารสนับสนุนกิจการห้องสมุดมาก 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25.71 สนับสนุนปานกลาง 21 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.00 และสนับสนุนน้อย 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14.29

ค) ผู้บริหารให้บรรณารักษ์ทำงานในห้องสมุดเต็มที่ 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14 ให้ทำงานได้ปานกลาง 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 และให้ทำงานได้น้อย 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00

ง) ผู้บริหารพิจารณาความดีความชอบของบรรณารักษ์ให้อยู่ในระดับดีเกินมาก 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.71 อยู่ในระดับดีเกินปานกลาง 24 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.57 และในระดับดีเกินน้อย 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71

2. การเงิน

ก) ห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง หรือร้อยละ 8.57 ได้รับงบประมาณอย่างเพียงพอ ได้รับงบประมาณปานกลาง 18 แห่ง หรือร้อยละ 51.43 ได้รับงบประมาณน้อย 14 แห่ง หรือร้อยละ 40.00

ข) ห้องสมุดได้รับงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43 สม่ำเสมอปานกลาง 24 แห่ง หรือร้อยละ 68.57 และสม่ำเสมอ 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00

ค) ห้องสมุดได้รับการแบ่งสรรเงินบำรุงการศึกษาประจำปีมาก 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 ได้รับปานกลาง 21 แห่ง หรือร้อยละ 60.00 และได้น้อย 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71

ง) ห้องสมุดจำนวน 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71 ที่การเบิกจ่ายเงินงบประมาณทุกประเภทสะดวกเร็วมาก สะดวกเร็วปานกลาง 16 แห่ง หรือร้อยละ 45.71 และสะดวกเร็ว 10 แห่ง หรือร้อยละ 28.57

จ) ห้องสมุด 2 แห่ง หรือร้อยละ 5.71 มีโอกาสหารายได้พิเศษสำหรับใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดมาก มีโอกาสปานกลาง 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 มีโอกาสน้อย 28 แห่ง หรือร้อยละ 80.00

3. บุคลากร

ก) ห้องสมุด 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29 มีบรรณารักษ์ตลอดมา มีบรรณารักษ์บ้างไม่มีบ้าง 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14 และขาดบรรณารักษ์ประจำ 17 แห่ง หรือร้อยละ 48.57

ข) ห้องสมุดเพียง 2 แห่ง หรือร้อยละ 5.71 ที่มีบรรณารักษ์มีความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ มีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์บ้าง 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14 และไม่เคยมีบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางวิชาบรรณารักษศาสตร์ 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14

ค) ห้องสมุดเพียง 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 ที่มีผู้ช่วยบรรณารักษ์อย่างเพียงพอ ห้องสมุด 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00 มีผู้ช่วยบรรณารักษ์บ้าง และห้องสมุดถึง 27 แห่ง หรือร้อยละ 77.14 มีผู้ช่วยบรรณารักษ์น้อยเกินไปหรือไม่มีเลย

ง) ในจำนวนห้องสมุดทั้ง 35 แห่ง ไม่มีห้องสมุดใดที่มีพนักงานพิมพ์ดีดเพียงพอ มีแต่เพียง 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 ที่มีพนักงานพิมพ์ดีดบ้าง และอีก 34 แห่ง

หรือร้อยละ 97.14 มีไม่เพียงพอหรือไม่เคยมีเลย

จ) ไม่มีห้องสมุดใดที่มีคณาจารย์รักษาความสะอาดเพียงพอ มีเพียง 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 ที่มีคณาจารย์รักษาความสะอาดปานกลาง และอีก 34 แห่ง หรือร้อยละ 97.14 มีไม่เพียงพอหรือไม่เลย

ฉ) ห้องสมุด 3 แห่ง หรือร้อยละ 8.57 มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดเพียงพอ 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14 มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดปานกลาง และ 12 แห่ง หรือร้อยละ 34.29 มีนักเรียนช่วยงานห้องสมุดน้อย

4. การบริหารงาน

ก) อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการมีบทบาทในการบริหารห้องสมุดมาก มี 2 แห่ง หรือร้อยละ 5.71 มีบทบาทปานกลาง 11 แห่ง หรือร้อยละ 31.43 และมีบทบาทน้อย 22 แห่ง หรือร้อยละ 62.86

ข) ห้องสมุด 16 แห่ง หรือร้อยละ 45.71 ที่บรรณารักษ์มีบทบาทในการบริหารมากหรือบริหารเพียงผู้เดียว ห้องสมุดอีก 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14 บรรณารักษ์มีบทบาทในการบริหารปานกลาง และอีก 6 แห่ง หรือร้อยละ 17.14 บรรณารักษ์มีบทบาทในการบริหารน้อย

ค) ห้องสมุดเพียง 2 แห่ง หรือร้อยละ 5.71 มีอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ บรรณารักษ์และครูอื่น ๆ ร่วมกันเป็นคณะกรรมการบริหารงานเป็นส่วนมาก ส่วนที่มีบทบาทในการบริหารงานเป็นครั้งคราวมี 11 แห่ง หรือร้อยละ 31.43 และที่อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ บรรณารักษ์และครูอื่น ๆ ไม่ได้ร่วมปรึกษาหารือกันเลย หรือปรึกษาหารือกันบ้างแต่น้อยมากมีถึง 22 แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ 62.86

ง) ห้องสมุดที่มีอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการเป็นผู้พิจารณาสั่งซื้อหนังสือและวัสดุครุภัณฑ์เป็นส่วนมากมี 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.42 พิจารณาเป็นครั้งคราว 10 แห่ง หรือร้อยละ 28.57 และไม่มีความสามารถในการพิจารณาสั่งซื้อเลยหรือมีบทบาทน้อย มี 21 แห่ง หรือร้อยละ 60.00

จ) ห้องสมุดที่มีบรรณารักษ์เป็นผู้พิจารณาตั้งชื่อหนังสือและวัสดุครุภัณฑ์ เป็นส่วนมากมี 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14 บรรณารักษ์พิจารณาเป็นครั้งคราวมี 17 แห่ง หรือร้อยละ 48.57 และบรรณารักษ์ไม่มีส่วนในการพิจารณาเลยมี 5 แห่ง หรือร้อยละ 14.29

ฉ) ห้องสมุดที่บุคคลหลายฝ่าย เช่น อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ บรรณารักษ์ หัวหน้าสาขาวิชา และครูอาจารย์ ร่วมกันพิจารณาตั้งชื่อหนังสือและวัสดุครุภัณฑ์ ส่วนมากมี 6 แห่ง หรือร้อยละ 17.14 ปรีกษาหารือร่วมกันเป็นครั้งคราว 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14 และไม่เคยปรึกษาหารือกันเลยหรือปรึกษาหารือกันน้อยมี 9 แห่ง หรือร้อยละ 25.71

5. ความรู้สึกของบรรณารักษ์

ก) บรรณารักษ์ห้องสมุด 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 มีความพอใจในอาชีพบรรณารักษ์มาก มีความพอใจปานกลาง 16 แห่ง หรือร้อยละ 45.71 และไม่ค่อยมีความพอใจ 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43

ข) บรรณารักษ์ที่มีความพอใจในกิจกรรมและบริการที่จัดอยู่มากมี 4 แห่ง หรือร้อยละ 11.43 มีความพอใจปานกลาง 24 แห่ง หรือร้อยละ 68.57 และพอใจน้อยหรือยังไม่พอใจ 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.00

ค) บรรณารักษ์ที่มีความพอใจมากในปริมาณหนังสือ วัสดุ และครุภัณฑ์ ที่มีอยู่ มี 2 แห่ง หรือร้อยละ 5.71 มีความพอใจปานกลาง 8 แห่ง หรือร้อยละ 22.86 และมีความพอใจน้อยหรือไม่ค่อยมีความพอใจ 25 แห่ง หรือร้อยละ 71.43

ง) บรรณารักษ์ที่รู้สึกว่ามีเวลาทำงานห้องสมุดมากมี 10 แห่ง หรือร้อยละ 22.57 มีเวลาทำงานปานกลาง 14 แห่ง หรือร้อยละ 40.00 และมีเวลาทำงานในห้องสมุดน้อย 11 แห่ง หรือร้อยละ 31.43

จ) บรรณารักษ์ที่ได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการมากมี 4 แห่ง หรือ 11.43 ได้รับความร่วมมือปานกลางมี 24 แห่ง หรือร้อยละ 68.57 และได้รับความร่วมมือน้อยมี 7 แห่ง หรือร้อยละ 20.00

ฉ) บรรณารักษ์ที่คิดว่าห้องสมุดควรได้รับการปรับปรุงอีกมาก มี 33 แห่ง หรือร้อยละ 94.22 ควรได้รับการปรับปรุงอีก 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 และไม่ต้องการปรับปรุงอีกแล้วมี 1 แห่ง หรือร้อยละ 2.86 เช่นเดียวกัน

6. องค์ประกอบด้านอื่น ๆ

ก) บรรณารักษ์เห็นว่า หลักสูตรของโรงเรียนเน้นให้นักเรียนใช้ห้องสมุดมากมี 2 แห่ง หรือร้อยละ 5.71 เน้นให้นักเรียนใช้ห้องสมุดปานกลางมี 23 แห่ง หรือร้อยละ 65.71 และเน้นให้นักเรียนใช้ห้องสมุดน้อยมี 10 แห่ง หรือร้อยละ 28.57

ข) บรรณารักษ์เห็นว่า นักเรียนมีเวลาเข้าห้องสมุดในช่วงว่างมาก 8 แห่ง หรือร้อยละ 22.86 มีเวลาเข้าห้องสมุดปานกลาง 14 แห่ง หรือร้อยละ 40.00 และมีเวลาเข้าห้องสมุดน้อย 13 แห่ง หรือร้อยละ 37.14

ค) บรรณารักษ์เห็นว่า นักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าในห้องสมุดเพื่อทำรายงานมากมี 12 แห่ง หรือร้อยละ 34.29 ต้องศึกษาค้นคว้าปานกลางมี 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 และศึกษาค้นคว้าน้อยมี 8 แห่ง หรือร้อยละ 22.85

ง) ไม่มีบรรณารักษ์คนใดเห็นว่าการสอนของครูมีการวางแผนร่วมกับห้องสมุดอย่างมาก มีแต่วางแผนร่วมกันปานกลาง 15 แห่ง หรือร้อยละ 42.86 และวางแผนร่วมกันน้อยถึง 20 แห่ง หรือร้อยละ 57.14

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย